

TRABAJO SOCIAL Y SERVICIOS SOCIALES. CONOCIMIENTO Y ÉTICA

AUTORA: María Patrocinio Las Heras

EDITORIAIS: Consejo General del Trabajo Social e Paraninfo

ANO: 2019

NÚMERO DE PÁXINAS: 337 páxinas

Xoán Lombardero Posada. Universidade de Vigo. xlombardero@uvigo.es

Hai poucos meses, sen excesivo rebumbio, pero si coa solemnidade requirida, o *Consejo General del Trabajo Social* publicou “Trabajo Social y Servicios Sociales. Conocimiento y Ética”, de Patrocinio Las Heras. O nome da autora remite ao momento para unha das personalidades máis eruditas e entregadas á disciplina e profesión no Estado desde hai máis de catro décadas. Todo o mundo no Traballo Social español coñece e respecta a Las Heras; non toda a xente, porén, sabe exactamente o que propón na actualidade. Como todas as clásicas, debido ao seu enorme prestixio, a autora corre a moderada inxustiza de ser recoñecida, mais non lida, coa atención que merece. Para mitigar isto, en 2014, o *Consejo General* tivo a atinada idea de reeditar “Introducción al Bienestar Social” (o coñecido como *libro das casitas*) que escribira e presentara en 1978 xunto a Elvira Cortajarena. O texto de 1978 foi manual nas escolas profesionais durante moitos anos, presentou os Ser-

vizos Sociais ao público xeral nun momento no que estaba en xogo o artellamento institucional do, cando menos na letra, Estado de benestar español. Desde que ese texto foi publicado pode entenderse o Traballo Social sen os Servizos Sociais, pero non se entenden estes sen aquel. E o que resulta case máis importante: non se pode entender o Estado de benestar español sen o concurso dun Traballo Social que opera en todos os ámbitos, non so o dos Servizos Sociais, onde está ou pode estar presente a Acción Social.

“Trabajo Social y Servicios Sociales. Conocimiento y Ética”, de 2019, ten o alento xerador do texto de 1978 pero non é a segunda parte do *libro das casitas*. É un proxecto e un resultado enciclopédico cuxo cerne é mostrar aquilo que o Traballo Social foi e é como profesión; o que leva feito polos dereitos sociais e pola cidadanía para, de seguido, propor novas rotas de intervención e propostas, no agora. Especialmente agora.

O libro divídese en tres capítulos ou bloques temáticos. De xeito moi resumido, indicar nesta recensión que o primeiro capítulo trata da construción histórica do Traballo Social en España, en conexión coas organizacións internacionais da profesión e, nomeadamente, cos distintos códigos de ética internacionais. Aquí as traballadoras sociais construímos Traballo Social en diálogo profesional co resto do mundo. O segundo capítulo está orientado cara as achegas do Traballo Social en relación coa edificación do cuarto pilar do Estado de benestar. Ambos dous capítulos son abraiantes canto á información e datos que despregan: imprescindíbeis para saber quen somos e o que fixemos como colectivo. O terceiro capítulo chántase na actualidade e no futuro e, de forma teórica mais tamén con propostas concretas, para xa, indica camiños que, obedecendo á nosa tradición fundacional debe tomar. Alén diso, a autora fai unha radiografía sistemática, comunidade autónoma a comunidade autónoma do estado e da vía de acceso da cidadanía aos servizos sociais. Tamén se analiza toda a normativa estatal vixente neste eido, nunha enorme e sintética tarefa de documentación e ordenación.

E, antes dos capítulos, a obra comeza cun orixinal prologo que a autora titula “A modo de obertura”: recomendamos vivamente a lectura do mesmo dentro dun libro que devolve multiplicado en coñecemento o tempo que require a súa consulta.

Nas datas nas que se redacta esta recensión vívese un tempo esperanador, cun goberno de progreso no Estado, mais ao tempo, unha sensación de estupor e decepción igualmente xustificada: o novo goberno estatal fixo desaparecer do seu organigrama as mencións ao Benestar social, un traballo e reivindicación da nosa profesión que data dos congresos da Organización profesional anteriores á Constitución. Cómpre, de novo, o activismo na defensa do Traballo Social e das súas conquistas colectivas, na esteira do libro de Patrocinio Las Heras e do labor de xeracións de traballadoras sociais. O inadmisíbel é inadmisíbel proceda de onde proceda.

Por último, alén do formato en papel do libro, e ligado a este desde a súa publicación, o *Consejo* ten en aberto unha ligazón ao Fondo Documental Patro Las Heras . A documentación recollida neste site complementa e apoia seccións enteiras dos tres capítulos, e só por si mesma, constitué unha fonte informativa formidábel. A modo de exemplo deste Fondo, os contidos vinculados ao Capítulo 2 son nada menos que trinta entrevistas a personaxes chave do Traballo Social no Estado dos últimos corenta anos ...No estante que estimemos, ou debaixo da almofada, cómpre ter o último (que non derradeiro) libro de Patro Las Heras.

